

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I
ODRŽIVOG RAZVOJA

ZAVOD ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I PRIRODE

KLASA: 612-07/20-38/34

URBROJ: 517-20-6

Zagreb, 11. rujna 2020.

REPUBLIKA HRVATSKA MZOE		
Primljeno	18.9.2020.	
Klasifikacijska oznaka	Org. jed.	
UP/I-612-07/20-37/03	05-2-3	
Urudžbeni broj	Pril.	Vrij.
517-20-9	0	0,00

P / 6 3 5 8 1 9 4

**MINISTARSTVO GOSPODARSTVA
I ODRŽIVOG RAZVOJA**
Uprava za zaštitu prirode
Radnička cesta 80
10000 Zagreb

PREDMET: Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu Programa uzgoja divljači za državno lovište - uzgajalište divljači broj: XIV/25 - „NAŠIČKA BREZNICA“ - mišljenje, dostavlja se

Veza: Vaši dopisi, **KLASA:** UP/I 612-07/20-37/03, **URBROJ:** 517-05-2-3-20-2, od 13. siječnja 2020. i **KLASA:** UP/I 612-07/20-37/03, **URBROJ:** 517-05-2-3-20-6, od 9. travnja 2020.

Poštovani,

dopisom od 13. siječnja 2020. godine (**KLASA:** UP/I 612-07/20-37/03, **URBROJ:** 517-05-2-3-20-2) zatražili ste mišljenje o mogućnosti značajnih negativnih utjecaja Programa uzgoja divljači za državno lovište - uzgajalište divljači broj: XIV/25 - „NAŠIČKA BREZNICA“ (u daljnjem tekstu: Program) na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.

Nositelj izrade Programa je Trgovačko društvo MIAGRO d.o.o. Ribnjak, Stjepana Radića 1, 31225 Našička Breznica. Izrađivač Programa je Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek, Vladimira Preloga 1, 31000 Osijek, a ovlaštenik za izradu Studije Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu Programa (u daljnjem tekstu: Studija) je Trgovačko društvo „GEONATURA“ d.o.o., Fallerovo šetalište 22, 10000 Zagreb (u daljnjem tekstu: Ovlaštenik). Studija je izrađena u prosincu 2019. godine.

Temeljem uvida u Studiju, posebice u provedene analize, procjene i zaključke, odnosno predložene mjere ublažavanja i predloženi program praćenja stanja ekološke mreže, Zavod za zaštitu okoliša i prirode je 11. veljače 2020. godine uputio dopis (**KLASA:** 612-07/20-38/34, **URBROJ:** 517-20-2) i zatražio nadopunu Glavne ocjene.

Dopisom od 9. travnja 2020. godine (KLASA: UP/I 612-07/20-37/03, URBROJ: 517-05-2-3-20-6) dostavljena je nadopunjena Glavna ocjena te zatraženo mišljenje o mogućnosti značajnih negativnih utjecaja Programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. Uvidom u nadopunjenu Studiju, Zavod za zaštitu okoliša i prirode očituje se kako slijedi.

Jedna od traženih nadopuna Studije (iz razloga što se lovna sezona glavnih (stalnih) vrsta divljači (divlja patka (*Anas platyrhynchos*) i liska (*Fulica atra*)) poklapa s razdobljem u kojem na ovom području obitavaju značajne negnijezdeće (selidbene) populacije navedenih vrsta koje predstavljaju ciljne vrste područja ekološke mreže HR1000011 Ribnjaci Grudnjak i Našice) odnosila se na potrebu primjerene analize mogućih značajnih negativnih utjecaja i slijedom toga predlaganja mjera ublažavanja, uzevši u obzir dosadašnju brojnost, dosadašnji odstrjel i prirodnu smrtnost selidbenih populacija divlje patke i liske na ovom području, kao i procjenu na koliki udio selidbene populacije navedenih vrsta utječe lov.

Ovlaštenik temeljem navedene tražene nadopune nije predložio nove mjere ublažavanja već je izradio sljedeće obrazloženje:

„U sklopu predmetne Studije, kao dio poglavlja „4.1.1 Opis samostalnih utjecaja Plana na ciljne vrste područja očuvanja značajnog za ptice“ analizirani su mogući značajni negativni utjecaji na gnijezdeće i negnijezdeće (selidbene) populacije ciljnih vrsta divlje patke (*Anas platyrhynchos*) i liske (*Fulica atra*). Pritom je sagledan broj njihovih jedinki zabilježenih prilikom kontrole ulova (tzv. hunting bags) na dva panonska ribnjaka tijekom lovnih sezona u periodu od 2008. do 2012. godine (Izvor: Mikuška i sur. 2017); njihova opća rasprostranjenost (Tutiš i sur. 2013, Kralj i sur. 2013, Lucić i Martinović (ur) 2018, EC 2014); prisutnost istih na predmetnom području prilikom sedam jednodnevnih obilazaka u sklopu danjeg prebrojavanja ptica močvarica na ribnjaku Našice tijekom 2016. godine (Ledinščak 2016); kritični lokaliteti prepoznati na području Hrvatske (eng. *Critical sites*; izvor: The Critical Site Network Tool 2.0); razdoblje razmnožavanja i migracije prije parenja (EC 2014); te ugroženost njihovih populacija na nacionalnoj, europskoj i globalnoj razini te stanje populacija vrsta u skladu s dotadašnjim izvještavanjem prema članku 12. Direktive o pticama. Nadalje, u sklopu Studije sagledani su također ciljevi očuvanja predmetnog područja ekološke mreže prema *Pravilniku o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže* (NN 15/14) te rasprostranjenost staništa na području ekološke mreže.“

Slijedom navedenog obrazloženja Ovlaštenik zaključuje da se, sagledavajući moguće utjecaje lovnih aktivnosti te uzimajući u obzir značajke ovih ciljnih vrsta, njihovu rasprostranjenosti i osjetljive periode, značaj predmetnog područja za njihove populacije, rasprostranjenost povoljnih staništa na predmetnom području ekološke mreže, dostupne podatke o stradavanju prilikom provedbe lovnih aktivnosti te stanje populacija na nacionalnoj, europskoj i svjetskoj razini, primjenom postojećih mjera ublažavanja opisani utjecaji mogu svesti na prihvatljivu razinu, odnosno da uz primjenu postojećih mjera ublažavanja isti neće značajno negativno utjecati na njihove populacije, odnosno na ciljeve očuvanja predmetnog područja ekološke mreže. Smatramo da Studija nije nadopunjena sukladno traženom. Naime, kako bi se mogla procijeniti značajnost utjecaja planiranih lovnih aktivnosti na ciljne vrste, posebice značajne negnijezdeće (selidbene) populacije ciljnih vrsta divlja patka i liska, smatramo da je bilo potrebno provesti terensko istraživanje kojim bi se utvrdila brojnost značajnih negnijezdećih (selidbenih) populacija ovih vrsta unutar obuhvata predmetnog Programa te sukladno tome utvrdilo predstavlja li planirani odstrjel značajan negativan utjecaj u odnosu na ciljeve očuvanja za

ove vrste. Iako je u svrhu izrade Glavne ocjene provedeno terensko istraživanje u periodu od svibnja do kolovoza, što je period kojim su obuhvaćene gnijezdeće ciljne populacije pojedinih ciljnih vrsta, ono nije provedeno za značajne negnijezdeće (selidbene) populacije vrsta divlja patka i liska za koje je Programom planiran odstrel 800 jedinki divlje patke i 400 jedinki liske. Navedeno je bilo potrebno kako bi se također jasno razlikovalo brojnost gnijezdećih populacija i selidbenih populacija ovih vrsta i primjereno sagledali utjecaji planiranih lovnih aktivnosti.

Nadalje, tražena je nadopuna Studije koja se odnosila i na potrebu definiranja prijedloga mjera ublažavanja ostalih neizravnih utjecaja lova na ciljne vrste ptica (vezane uz vodena i močvarna staništa) područja HR1000011 Ribnjaci Grudnjak i Našice (promjene u ponašanju, promjene u lokalnoj i regionalnoj rasprostranjenosti populacija, nepovoljni utjecaji na stanje organizma, preživljavanje i reprodukciju, raskidi parova i/ili društvenih zajednica, trovanje olovom), pri čemu je bilo potrebno uzeti u obzir moguća dodatna ograničenja trajanja lovnih sezona, vezano uz razdoblja najveće brojnosti i najveće osjetljivosti selidbenih populacija ciljnih vrsta. Ovlaštenik je temeljem navedene tražene nadopune predložio novu mjeru ublažavanja koja glasi: „Kako bi se ublažili prepoznati negativni utjecaji u razdoblju najveće brojnosti i najveće osjetljivosti selidbenih populacija ciljnih vrsta ptica, početak lovnih sezona odgoditi do 11. rujna te lovnih aktivnosti ograničiti na sjeverne (gornje) table ribnjaka (v. Slika 4-2).“ U smislu ostalih neizravnih utjecaja, Ovlaštenik temeljem navedene tražene nadopune nije predložio nove/dodatne mjere ublažavanja već je dostavio sljedeće obrazloženje: „Ostali neizravni utjecaji lova na ciljne vrste nisu prepoznati kao značajni ili su već smanjeni na prihvatljivu razinu nizom predloženih mjera ublažavanja kojima je cilj smanjiti pritisak lova na lovnih ciljnih vrsta ptica te vrste koje posredno stradavaju - isključivanjem niza sporednih (sezonskih, prolaznih) vrsta s popisa pernate divljači koje je dozvoljeno loviti na području predmetnog državnog lovišta - uzgajališta divljači; pripremom edukativnog materijala za domaće i strane lovce; uspostavljanjem sustava nadzora nad tipom korištenog naboja, sagledavanjem mogućnosti za prelazak s lovnog turizma na turizam promatranja ptica (engl. *Birdwatching Tourism*); te prijedlogom programa praćenja stanja ekološke mreže. S obzirom na navedeno, nisu predložene dodatne mjere ublažavanja.“. Smatramo da Glavna ocjena nije prikladno nadopunjena sukladno traženom.

Iako Direktiva o očuvanju divljih ptica (Council Directive 79/409/EEC; 2009/147/EC) dozvoljava održivi lov divljih ptica, ona također zahtijeva da aktivnost lova ne ugrožava njihovo očuvanje te da lovnih aktivnosti budu u skladu s načelima mudrog korištenja i ekološki uravnotežene kontrole predmetnih vrsta ptica i da ta praksa s obzirom na populaciju tih vrsta, posebno migracijskih, bude usklađena s mjerama koje proizlaze iz članka 2. Direktive, a koje se odnose na održavanje populacija divljih ptica na razini koja odgovara posebno ekološkim, znanstvenim i kulturološkim zahtjevima. Države članice se prema Direktivi posebno moraju pobrinuti da se vrste na koje se primjenjuje lovno zakonodavstvo ne izlovljavaju tijekom sezone podizanja mladunčadi ili različitih faza razmnožavanja. Također, kada se radi o migracijskim vrstama, države članice se posebno moraju pobrinuti da se vrste na koje se primjenjuju propisi o lovstvu ne izlovljavaju tijekom razdoblja razmnožavanja ili tijekom njihovog povratka u područja gdje podižu mlade. Sukladno dokumentu European Charter on Hunting and Biodiversity (Council of Europe 2007), održivi lov je korištenje vrsta divljači i njihovih staništa na način i dinamikom koja ne dovodi do dugoročnog pada bioraznolikosti ili ne utječe na njenu obnovu. Ovakav način lova osigurava potencijal bioraznolikosti na način da se udovolji potrebama sadašnjih i budućih generacija te osigurava održavanje lova društveno, ekonomski i kulturno prihvatljivom djelatnosti. Kontekst mudrog korištenja prilikom lova odnosi se na održivo gospodarenje na način da se osigura povoljno stanje očuvanosti populacija. Ovaj koncept je također i u skladu s

definicijom održivog korištenja prema Konvenciji o biološkoj raznolikosti, koja navodi da je održivo korištenje korištenje komponenti biološke raznolikosti, na način i u obimu koji ne vodi propadanju biološke raznolikosti, način kojim se održava njen potencijal, kako bi se udovoljilo potrebama i težnjama sadašnjih i budućih naraštaja, pri čemu je potrebno napomenuti da je Direktiva o pticama jedan od pravnih instrumenata Europske unije za provedbu Konvencije.

Nadalje, vezano uz moguće ugrožavanje konzervacijskih napora prema Direktivi, sukladno dokumentu Guidance document on hunting under Council Directive 79/409/EEC on the conservation of wild birds "The Birds Directive" (European Commission 2007) lovne aktivnosti ne smiju predstavljati značajnu prijetnju očuvanja lovnih, ali i ne-lovnih vrsta ptica. Uzevši u obzir navedeno, države članice prilikom odobrenja lovnih aktivnosti moraju uzeti u obzir i moguće značajne negativne utjecaje aspekta lovnih aktivnosti koje se odnose na uznemiravanje. Primjerice, patka njorka koja je nelovna i globalno ugrožena vrsta, ima kasni reprodukcijski period, što ju čini veoma osjetljivom na otvaranje lovne sezone na druge vrste u područjima u kojima gnijezdi. Također, vrste iznimno osjetljive na lovne aktivnosti su migratorne vrste. Ukoliko su izložene prekomjernim lovnim aktivnostima na svojim migracijskim rutama, to može imati značajan negativan utjecaj na njihovo očuvanje.

Sukladno presudi Europskog suda C-435/92 lovne aktivnosti mogu također dovesti do utjecaja uznemiravanja, koji može utjecati na status očuvanja pojedine vrste, neovisno o mjeri u kojoj se lovnim aktivnostima smanjuje brojnost jedinki. Sukladno ovoj presudi posljedice takvih aktivnosti posebno su ozbiljne za skupine ptica koje se tijekom sezone migracije i zimovanja okupljaju u jata i odmaraju u područjima koja su često vrlo zatvorena ili prostorno limitirana. Poremećaji uzrokovani lovom prisiljavaju ove životinje da većinu svoje energije potroše na premještanje na druga mjesta i bijeg, na štetu vremena provedenog u hranjenju i odmaranju u svrhu migracije. Ovi poremećaji imaju negativan utjecaj na razinu energije svake jedinke i stopu smrtnosti svih populacija. Učinci poremećaja uzrokovanih lovom na jedinke nelovnih vrsta posebno su značajni za one vrste čija se povratna migracija odvija ranije. U područjima u kojima se lov odvija nejednako tijekom cijele lovne sezone, prilikom planiranja lovnih aktivnosti potrebno je uzeti u obzir potencijalni utjecaj uznemiravanja i korištenje prirodnih resursa od strane divljih vrsta ptica. Lovne aktivnosti bi trebale biti temeljene na rezultatima praćenja stanja na pojedinim područjima kako bi se osiguralo da one budu održive, bez značajnih negativnih utjecaja na ulogu pojedinih vrsta u ekosustavu te ekosustav u cijelosti. Također, sukladno presudama C-435/92 i C-38/99, i Europski sud je prepoznao važnost dvije vrste utjecaja kod zatvaranja lovne sezone (različiti datumi zatvaranja za različite vrste), a to su rizik od zabune između različitih vrsta (koji može dovesti do odstrela vrsta na koje je sezona lova već zatvorena) i potencijalno uznemiravanje vrsta lovom na druge vrste ptica (Farmer, A.M. (2012) (Editor). Manual of European Environmental Policy. 1043pp. Routledge, London).

Nadalje, sukladno dokumentu Nature and biodiversity cases ruling of the European Court of Justice (European Commission, 2006) reproduktivni ciklus ptica i migracije podložni su varijabilnosti u ovisnosti o vremenskim okolnostima, koje posebice utječu na period u kojem započinje razmnožavanje i migracije. Prema Cramp i Simmons (Cramp, S., Simmons, K.E.L. (eds). 1977. Birds of the Western Palearctic, Volume 1. Oxford, Oxford University Press), sezona gniježdenja je definirana kao period tijekom kojeg divlje vrste ptica liježu i inkubiraju jaja i odgajaju mlade do perioda leta. No, sukladno dokumentu Key concepts of Article 7(4) of Directive 79/409/EEC (European Commission 2014) period reprodukcije ne uključuje samo period gniježdenja, već i dolazak divljih vrsta ptica na područje gniježdenja i period ovisnosti

mladih ptica nakon što napuste gnijezdo. Ovisno o navedenom, pojedine vrste mogu započeti svoje migracije prema mjestima razmnožavanja relativno ranije u odnosu na prosječno vrijeme migracije. To se posebice odnosi na vrste koje redovito putuju između migracijskih i reprodukcijskih područja, koja su ponekad na znatnoj udaljenosti, prelazeći brojne granice i različite zemlje, gdje također unutar jedne vrste postoje različite populacije čiji se putovi ponekad razilaze i prolaze kroz odvojena područja. Neke mlade ptice pojedine vrste mogu još uvijek biti u gnijezdu ili biti ovisne o roditeljima i nakon završetka prosječnog perioda razmnožavanja. Sukladno Direktivi o pticama, države članice moraju osigurati potpuni sustav zaštite u periodu u kojem je preživljavanje divljih vrsta pod prijetnjom. Zaštita od lovnih aktivnosti ne može biti ograničena na većinu jedinki pojedine vrste, temeljem prosječnih perioda razmnožavanja i migracija, jer u tom slučaju ne bi bila kompatibilna s ciljevima Direktive, odnosno takva zaštita se ne bi odnosila na produženi period ovisnosti mladih ptica o roditeljima te ranije migracije na područje razmnožavanja. Ovo je potvrđeno i presudama Europskog suda C-157/89 i C-38/99. Nadalje, završetak lovnih aktivnosti migratornih vrsta ptica mora biti osigurati potpunu zaštitu svih vrsta tijekom perioda migracija pred razmnožavanje. Stoga, ukoliko ne postoji potpuna zaštita od lovnih aktivnosti određenog postotka populacije vrste, takve lovne aktivnosti nisu u skladu s ciljevima Direktive o pticama.

Sukladno svemu navedenom, Glavna ocjena je trebala sagledati moguće značajne negativne utjecaje populacija svih ciljnih vrsta ptica, lovnih i ne-lovnih, ovisno o njihovoj ekologiji i populacijskim značajkama na području rasprostranjenosti unutar obuhvata Programa, utemeljeno na istraživanjima gnijezdećih, zimujućih i preletničkih, odnosno značajnih negnijezdećih (selidbenih) populacija te sukladno tome dati prijedlog primjerenih mjera ublažavanja (ukoliko one postoje) te programa praćenja stanja.

Zaključno, smatramo da Glavna ocjena nije primjerenom sagledala moguće značajne negativne utjecaje predmetnog Programa na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže (POP) HR1000011 Ribnjaci Grudnjak i Našice te da Program nije prihvatljiv za ciljeve očuvanja predmetnog područja ekološke mreže.

S poštovanjem,

o. RAVNATELJ

sc. Aljoša Duplić

Dostaviti:

- naslovu poštom
- pismohrana